

Asia: VN/30447/2024

Selvitys julkisoikeudellisten ympäristövastuiden asemasta konkurssitilanteissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit aiheesta Johdanto (1 luku):

-

2. Kommentit aiheesta Keskeiset käsitteet (2 luku):

-

3. Kommentit aiheesta Nykytilanne Suomessa (3 luku):

-

4. Kommentit aiheesta Oikeustila vertailumaissa (4 luku) ja Maakatsaukset (liitteet):

-

5. Kommentit aiheesta Vaihtoehtoiset sääntelymallit ja niiden arviointi (5 luku):

-

5.1 Raportissa on tunnistettu relevantit vaihtoehtoiset sääntelymallit ja malleja on arvioitu asianmukaisin kriteerein.

-

Perustele kantasi (5.1):

-

5.2 Pidän kannatettavana sitä, että julkisoikeudellisesta ympäristövastuusta konkurssitilanteissa säädettäisiin lailla (valitse yksi):

-

Perustele kantasi (5.2):

-

5.3 Jos julkisoikeudellisesta ympäristövastuusta konkurssitilanteissa säädettäisiin lailla, sääntelyratkaisun pohjaksi tulisi valita (valitse yksi):

-

Perustele kantasi (5.3):

-

5.4 Jos sääntelyratkaisun pohjaksi valittaisiin konkurssipesän rajoitettu toimimisvelvollisuus, miten/millä perusteilla konkurssipesän toimimisvelvollisuus ja sen rajoitukset tulisi määritellä?

-

5.5 Jos julkisoikeudellisesta ympäristövastuusta konkurssitilanteissa säädettäisiin lailla, omaisuudesta luopuminen voisi olla osa toimivaa sääntelyratkaisua (valitse yksi):

-

Perustele kantasi (5.5):

-

6. Kommentit aiheesta Tulokset ja suositukset (6 luku):

-

6.1 Kommentit jatkoselvitysehdotuksesta Tiedon seuranta ja koonti:

-

6.2 Kommentit jatkoselvitysehdotuksesta Julkisselvitysmenettelyn kehittäminen:

-

6.3 Kommentit jatkoselvitysehdotuksesta Pesänhoitajan aseman kehittäminen:

-

6.4 Kommentit jatkoselvitysehdotuksesta Legaalipanttioikeuksien kehittäminen ja yritys kiinnitysten hyödyntäminen:

-

7. Yleiset ja/tai muut kuin yllä oleviin kohtiin sopivat kommentit raportista:

Korkein hallinto-oikeus toteaa lausuntonaan seuraavan:

Hallituksen esityksessä konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 221/2018 vp) oikeustilaa ehdotettiin selkiytettäväksi konkurssilain 16 a lukuun otettavilla konkurssipesän julkisoikeudellista ympäristövastuuta koskevilla säännöksillä. Korkein hallinto-oikeus piti oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa tärkeänä, että ympäristölainsäädännön soveltamista konkurssitilanteissa pyrittäisiin selkiinnyttämään lainsäädännöllisin keinoin. Tilannetta pidettiin

oikeudellisesti epätydyttävänä. Perustuslakivaliokunnalle jättämässään lausunnossa korkein hallinto-oikeus toi lakiehdotuksen keskeisiä ongelmia vielä laajemmin esille.

Ehdotettu konkurssilain 16 a luku poistettiin eduskunnan käsittelystä sen jälkeen, kun perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 69/2018 vp) todettiin, ettei Suomen perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan ja 20 §:n mukaisen ympäristöperusoikeuden tasapainottamistarvetta ollut esityksessä otettu riittävästi huomioon. Eduskunnan asiassa antamassa lausumassa edellytettiin, että hallitus valmistelee konkurssipesän ympäristövastuuta koskevat säännökset, joissa otetaan tasapainoisesti huomioon sekä velkojien oikeus maksunsaantiin että ympäristöperusoikeuden näkökohdat (HE 221/2018 vp - EV 311/2018 vp). Uutta hallituksen esitystä ei ole sen jälkeen valmisteltu. Oikeudellisesti epätydyttävä tilanne on siten jatkunut.

Lausuntopyynnön kohteena oleva valtioneuvoston kanslian aloitteesta tehty konkurssitilanteiden ympäristövastuiden sääntelymallien vertailua koskeva selvitys on tarpeellinen ja asiaa monipuolisesti kartoittava. Ottamatta varsinaisesti kantaa eri sääntelymalleihin korkein hallinto-oikeus viittaa aiempiin lausuntoihinsa, joissa on kuvattu lainsäädännön selkiinnyttämisen tarpeita. Jatkotyössä olisi pohdittava, onko ympäristöön liittyvien vastuiden laajuutta konkurssitilanteissa ylipäättään mahdollista ratkaista täysin yleisin säännöksin, vai edellyttääkö tämä tapauskohtaista päätöksentekoa. Mallia voidaan hakea esimerkiksi ympäristönsuojelulain menettelyistä, joilla muutoinkin ratkaistaan toiminnan päättymiseen liittyvät ympäristönsuojelutoimet.

Korkein hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että korkein hallinto-oikeus ei ole antanut konkurssipesän ympäristövastuuta koskevaa ennakkopäätöstä vuoden 2017 jälkeen. Vuonna 2017 annettu ennakkopäätös on koskenut jätehuollon järjestämistä (KHO 2017:53).

Lausunnon ovat valmistelleet oikeusneuvokset Riitta Mutikainen, Mika Seppälä ja Jaakko Autio. Lausunto on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden kansliaistunnossa 27.1.2025.

Presidentti Kari Kuusiniemi

Kansliapäällikkö Jenny Rebold

Tukiainen Elina
Korkein hallinto-oikeus